

ŘÍMSKÉ MÝTY

Původ Římanů:

- kočovní pastevcí, kteří na počátku 1. tisíciletí přišli na Apeninský poloostrov
  - usadili se v **Latiu**, kde začali vytvářet malé **městské kultury**
  - dlouho byli závislí na **Etruscích**, jimž odváděli daně
  - od nich převzali značnou část **mytologie** i mnohé **rituály**
  - v **6. stol. př.n.l.** založili své centrální město **Řím**, což považovali za božský počín
  - božskými patrony (ochránci) Říma byli bůh Jupiter a bohyně Juno a Minerva

- 313 – vydán **edikt Milánský**: křesťanství se stává státním náboženstvím
- **395** – císař Theodosius (347–395) vydává **zákaz** uctívání **pohanských kultů**

Římské mýty a řecká inspirace:

- mnohá řecká božstva **převzali** později **Římané**
  - nešlo o doslovné přejetí řeckého panteonu, významná řecká božstva byla často **ztotožněna** se starobylými **latinskými** a **apeninskými božstvy** – s bohy starých **Etrusků** podle jejich podobností
  - říše **Etruria** s mnoha městy vzkvétala mezi 10–1. stol. př.n.l. a rozkládala se na Z Apeninského poloostrova a následně expandovala dál do J a S Itálie

- např. etruskou bohyni Ceres ztotožnili s řeckou Démétér, matku Prosperiny (řecké **Persefony**), podobně etruského Vulkána ztotožnili s řeckým Héfaistem
- římské mýty však oproti řeckým vědoměji odrážely historii a náboženství, většina **římských mýtů** byla prezentována starověkými písaři jako **rané dějiny římského lidu**, tedy nikoli jako **fiktivní** vyprávění

Zdroje římských mýtů:

- autoři představující naše hlavní zdroje o **římské mytologii** jsou: Titus Livius, Vergilius a Dionýsos z Halikarnasu
  - tvořili za vlády 1. císaře **Augusta**, jenž slíbil dát městu a jeho lidu **nový začátek** (a k tomu se mytologie skvěle hodí)

- zachovali ve svých zápiscích o raném Římě **prvky etruské mytologie**, původní etruské motivy však přetvořili, aby konvenovaly s řeckými, které **Římané** buďto **přejali**, nebo **aplikovali** na **původní etruská božstva**
- hlavní **římszí bohové** byli víceméně **adekvátní** s jejich **řeckými protějšky** (byť **ne zcela totožní**):
  - **Jupiter** (Zeus), **Neptun** (Poseidón), **Mars** (Áres), **Venuše** (Afrodíta), **Pluto** (Hádés), **Vulkán** (Héfaistos)...
  - **Germáni** či **Keltové** vnímali v Římských bozích **protějšky svých bohů**, takže se mohli k římským bohům klidně modlit v **římských chrámech**
  - ale např. bohyně **Minerva** se od řecké Athény liší a má blíže etruské **Menrvě**, podobně i římská **Juno** (řecká Héra) či **Diana** (řecká Artemis)

- **římský rodokmen** vede díky mytologii až k **řeckým a trojským hrdinům**, proto nebylo pro Římany potíží z řecké mytologie **cokoli přejímat**
  - ba naopak (viz Vergiliův epos *Aeneas*)
- ale Římané přejali i některé **neřecké bohy**
  - např. kult perského Mithry či egyptské **Eset**, zvané v Římě podle Řeků Isis
- antický **Řím** měl své oficiální **státní bohy**, navíc však i **lokální bohy** z teritorií, která zabral
  - do toho se navíc v době císařství začal klást důraz i na **zbožštění císaře...**

- i obyčejný **smrtelník** se navíc mohl dostat na **úroveň bohů** díky **mysterijním kultům**, známých už z Řecka (ty se navíc od 2. stol. n. l. začaly šířit spolu s rozmachem Římského impéria dál do Evropy)
- adept takového kultu musel projít **několikerým zasvěcením**, které ho vedlo k přiblížení se bohům
- nešlo původem jen o řecká či římská mysteria – najdeme mezi nimi i **mithraisty** (staroperský **Mithra** zde byl nesmírně populární a ve 2. a 3. stol. dokonce zastiňoval **křesťanství**) či původně egyptská mysteria související s egyptskou **Eset** (přemohla smrt, mystikové měli projít bránou smrti, aby byli zasvěceni do věčného života)
- některé **cizí kulty** však odmítali – např. **křesťanům** vytýkali uzavřenost a izolovanost jejich společenstev (až **ediktem milánským** došlo roku **313** k oficiálnímu uznání křesťanství, což mělo zásadní vliv na pozdější dějiny)

Oslavy nového roku:

- archaické kultury slavily nový rok s příchodem jara, u starých Římanů došlo k posunu:
  - Janus – bůh dveřních oblouků a městských bran
  - měl dvojitý obličej, v ruce klíče a hůl dveřníka
  - na Foru mu byla zasvěcena velká brána
  - na jeho počest se vždy v lednu pořádala slavnost a tento měsíc byl po něm i pojmenován
  - byl bohem každého počátku (tedy i nového roku, jenž byl vždy počítán od jeho kultovní slavnosti)

